

Praxe přímé Stezky

1

KVĚTOSLAV
MINAŘÍK

Praxe Přímé Stezky I

Vydavatelská řada PŘÍMÁ STEZKA
Svazek 15

CANOPUS

Květoslav Minařík

Praxe Přímé Stezky I

Z korespondence Květoslava Minaříka
vybrala Zora Šubrtová

CANOPUS
Praha 2012

Editor © Zora Šubrtová

ISBN 978-80-85202-72-4

ÚVOD

V pozůstalosti Květoslava Minaříka je přibližně 1800 kopií jeho dopisů. Nezachovaly se bohužel všechny, protože osudy této korespondence byly stejně pohnuté jako osudy jejího autora. Pro nás, kdo jsme žili po dlouhá léta v jeho blízkosti, bylo nakonec uvedené množství dochované korespondence milým překvapením; v některých obdobích totiž autor raději ničil kopie svých dopisů, aby neuškodil jejich adresátům, kdyby byly zabaveny při nějaké domovní prohlídce. Toto nebezpečí se vracelo v několika vlnách od počátku let padesátých (dvacátého století), zmírnilo se v letech šedesátých a znovu se na čas vrátilo v období po sovětské okupaci Československa v r. 1968. Vždy, když za vlády komunismu KM vycítil toto nebezpečí, uklízely se originály jeho dosud nevydaných děl i balíky korespondence do bezpečí, tj. k žákům, kteří byli ochotni podstoupit riziko přechovávat je u sebe a kteří byli v očích státní bezpečnosti mimo podezření.

V padesátých letech bylo nebezpečí domovní prohlídky a zabavení všeho, co napsal, několikrát svrchovaně akutní. Tehdy někteří jeho žáci nabídli pomoc a pokusili se tyto vzácné materiály uchovat co nejbezpečněji, jak jen to v té době šlo. Dodnes jsou v Mistrově domě v Březové uloženy padesátilitrové konve na mléko, v nichž kdysi byla ukryta část jeho spisů; v 50. letech se ještě zákazníkům v mlékárnách nalévalo mléko z konví speciálními odměrkami do přinesených smaltovaných nebo hliníkových baněk, které byly nezbytnou částí vybavy každé domácnosti. František Šubrt tehdy nabídl KM, že jeho spisy ukryje pod zem. Obstaral tyto konve a všechny písemné materiály zabalené do igelitových plen tam uložil, hrdla utěsnil víkem a ještě na ochranu proti vlhkosti zalil asfaltem. V době, kdy se dělalo toto opatření, byl každý občan pod bdělým dozorem všudypřítomných udavačů; tajně zakopat tak velké předměty tedy nebylo jednoduché. Přesto se to podařilo na dvou

místech. V Čechách byly zakopány tři nebo čtyři konve plné korespondence a rukopisů na zahradě Františka Šubrta nedaleko vesničky Řečice, kde v 50. letech KM často pobýval. Na Slovensku byly na zahradě rodinného domku v Bratislavě ukryty rukopisy dosud nevydaných děl zabalené do svařených igelitových plen a potom uloženy do upravených polyetylenových věder na prádlo, rovněž svařených po dvou. Těmto spisům se nic nestalo, jak se později ukázalo.

Méně šťastný osud měly materiály uložené v konvích. Asi po roce nebo delší době pojal František Šubrt podezření, že se přes všechnu snahu o dokonalou vodotěsnost do konví mohla dostat voda. Konve opět tajně vykopal a přinesl do chalupy v Řečici, kde KM právě pobýval. Do všech vnikla vlhkost. František a Ladislav Šubrtovi v největším spěchu a v horlivé snaze všechno zachránit začali bez rozmyslu rozkládat části strojopisů a korespondence po místnosti po menších vrstvách, aby co nejrychleji papír uschnul a mohl být znovu uložen.

Bylo to svrchovaně nebezpečné a neuvážené počínání, protože právě v tu dobu vrcholilo tažení komunistické státní bezpečnosti proti „králi duchařů“, jak KM nazývali. Do Řečice v ten den přijeli vyšetřovatelé vybavení pravomocí jej případně ihned zatknout. V těch chvílích se rozhodovalo o tom, zda bude jeho dosud nevydané dílo nenávratně ztraceno i se svým autorem, který by vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nebyl mohl výslechy a věznění přežít. V chalupě byly v to odpoledne všechny kusy nábytku i podlaha pokryty vrstvou provlhlých strojopisů plných takových myšlenek, za jaké se jejich autoři dostávali do uranových dolů nebo byli přímo fyzicky likvidováni ve věznicích. Vyšetřovatelé však do chalupy vůbec nevstoupili. Zastavili se postupně u dvou sousedů, kteří KM znali. Oba se vyjádřili, že to musí být mýlka, že tento nemocný důchodce zcela jistě není režimu nebezpečný a nevyvíjí žádnou činnost, která by režim mohla ohrožovat. Vyšetřovatelé tedy odjeli zpět do Hradce Králové, ale i nadále až do konce svých dnů byl tento „král duchařů“ a všichni, kdo se s ním stýkali, pod stálým dozorem.

V popisovaných chvílích se tedy rozhodlo o tom, zda bude mít snažení KM úspěch a zda bude jeho psané dílo zachováno. Sám nepředpokládal, že se dožije zveřejnění svých dosud nevydaných spisů – za svého života mohl vydat jen Přímoú Stezku a Vnitřní smysl Nového Zákona. Do posledního dne svého života pak své dílo stále obnovoval a rozšiřoval až do podoby, kterou se nám za deset let od konce komunismu podařilo vydat. V tomto svazku předkládáme první část korespondence.

Ale vraťme se k tomu nebezpečnému odpoledni. Část strojopisů byla zničená vlhkem do té míry, že i po usušení zůstala nečitelná. Navíc byly spisy po chalupě rozloženy ve zmatku, takže v některých případech už nebylo možno rozeznat, kam uschlé těžko čitelné stránky vlastně patří. Tak přišla nazmar část původních verzí některých knih. Originály dopisů, které svému Mistrovi psali žáci inkoustem a které byly rovněž uloženy v těchto konvích, se natolik rozpily, že jsou nečitelné.

Kopie Mistrových odpovědí však většinou zůstaly zřetelné! Bylo to proto, že své dopisy musel psát na stroji. Ve své autobiografii Kěčara se zmiňuje, že opakovaně trpěl záněty nervů z nadměrné námahy, zejména v pravé ruce. Velmi těžko udržel v ruce pero, v průběhu let se tento stav stále zhoršoval. Už v letech těsně před 2. světovou válkou proto používal psací stroj jak k sepisování svých děl, tak téměř bez výjimky ke korespondenci. Průklepy dopisů přestály vlhko bez velké škody. Téměř žádné originály psané rukou by se byly tak jako tak nezachovaly, protože se mnozí žáci do té míry obávali komunistické státní bezpečnosti, že Mistrovu dopisy zničili. Přesto se zachovalo několik málo jeho rukou psaných dopisů; tím jsou vzácnější.

KM se za svého života několikrát rozhodoval, zda má veškerou svou korespondenci zničit. Bylo to nejenom proto, že mohla být jeho žákům nebezpečná, ale také proto, že byl mnoha svými žáky vždy znovu zklamán. Rovněž se většinou nedochovaly kopie dopisů, které psal mimo domov, takže dochovaná korespondence zdaleka není úplná. Přesto je její rozsah impozantní.

Souvisí to také se způsobem života v totalitním režimu. KM byl

trvale sledován a po celá dlouhá období, kdy režim zvláště přitvrdil dozor nad občany, nebylo téměř možno, aby se žáci u něho častěji a ve větších skupinách scházeli. Pokud to bylo možné a z hlediska jejich duchovního vývoje nutné, KM je navštěvoval sám. Osobní styky pak doplňoval v dopisech nebo reagoval na písemně vyjádřené otázky a problémy svých žáků.

Korespondence má takový rozsah, že nebylo snadné zvolit způsob jejího zveřejňování. V dopisech se často hovoří o velmi osobních problémech. Bedlivě jsme zvažovali, zda můžeme uveřejnit i některé pokyny, označované autorem za osobní a soukromé. Udělali jsme to jen tam, kde by podle našeho názoru takové pokyny mohly usnadnit cestu podobným případům, především začínajícím mladým lidem. Tam, kde jde o zcela jedinečné pokyny, zejména pokud šlo o reakce na okamžité stadium vývoje u rychle postupujících vyspělých žáků, by nebylo účelné je uveřejňovat.

Některé náměty a pokyny se naproti tomu po celá desetiletí v korespondenci vždy znovu a znovu opakují. Přivedlo nás to k myšlence, že by bylo možno ta nejčastěji se opakující témata shrnout do samostatných kapitol. Nejobecnější náměty dopisů jsou obsaženy v tomto svazku.

Při výběru a sestavování citátů jsme narazili na problém, jak bychom je měli v každé kapitole seřadit a zda uvést jméno adresáta. Další velký problém byl identifikovat adresáta tam, kde znělo oslovení „Vážený příteli“ nebo „Vážený pane doktore“ apod.; byly to stovky případů. Podařilo se nám však spolehlivě určit téměř všechny ze 135 adresátů. Mnozí z nich už nejsou mezi námi, mnozí ještě žijí a byli by právem dotčeni, kdyby se jejich osobní duchovní problémy měly po třiceti a více letech (poslední dopisy jsou z června 1974) stát veřejným majetkem. Každému adresátovi byl proto přidělen číselný kód, jímž jsou uváděny všechny citáty z dopisů jemu určených. Aby si čtenář mohl udělat alespoň základní představu o osobě adresáta a jeho vztahu k nauce v době, kdy mu byl dopis adresován, uvádíme na konci knihy krátké charakteristiky všech citovaných adresátů, seřazené podle číselných kódů. Jen v několika málo případech uvádíme plné jméno adresáta. Je to

tam, kde už jejich jména byla uvedena buď v některé již uveřejněné knize nebo jinde, případně ve zkratkách.

Dalším problémem bylo řazení citátů v jednotlivých kapitolách. Citáty nelze seřadit podle jejich důležitosti: pro každého čtenáře je v různých fázích jeho vývoje důležité něco jiného. Proto jsou citáty řazeny podle číselného kódu adresátů a u každého adresáta, kde je uveden k danému tématu víc než jeden úryvek, jsou řazeny chronologicky. U každého úryvku je datum dopisu, pokud je známo (ne vždy byly dopisy datovány).

Ještě poznámka ke způsobu, jak KM psal své dopisy. Stejně jako při psaní svých spisů si ani při psaní dopisů většinou nedělal koncept, ale sedl ke stroji a psal. Jen výjimečně některý dopis po napsání zkorigoval, doplnil a ještě jednou přepsal, takže se někdy dochovaly dvě verze. Na stylu dopisů je tento způsob práce patrný, věty jsou často nastavované do dlouhých a na první pohled nepřiliš srozumitelných souvětí. Všechny citáty byly ponechány v původní podobě bez jakýchkoli zásahů do textu nebo doplňků. Vynechány jsou ty části dopisů, které se k danému tématu nevztahují. Jména osob, o nichž se KM v dopisech zmiňuje, jsou až na několik málo výjimek vypuštěna a nahrazena hvězdičkou.

Upraven je jen pravopis v souladu se současnou normou, např. filozofie místo filosofie apod., případně doplněny chybějící čárky. Zde uveřejněné texty jsou tedy autentické. V případech, kdy uveřejňujeme celý dopis, je zachováno i oslovení a podpis. – Několik málo úryvků je podepsáno Krista Ledrová. Všechny tyto dopisy nebo jejich část psala z pověření KM, když se z nějakého důvodu nechtěl nebo nemohl odpovědět některému žákovi zabývat sám.

Přejeme čtenářům této knihy, aby jim byla podobnou oporou v jejich hledání na duchovních cestách, jako jsou ostatní spisy Květoslava Minaříka.

V Březové, listopad 2001

Zora Šubrtová

ASKEZE

***116**

20. 2. 1952

Utrpení? Jednou trpět budete. Tomu se nikdo dosud nevyhnul. Až duchovním stářím vehementní chtíč nebude dost silný, abyste podržel požadované, pak budete trpět. Až Vás přepadne tělo likvidující nemoc, budete také trpět. A pak tu je ještě mnoho jiných možností utrpení. Co to však je za utrpení? Průvodní jev úpadku sil, přirozená únava. Potom následuje bezduchá prázdnota. V mystice však vzniká utrpení vzdáváním se některých věcí v životě a to se podobá přetínání zdravých výhonků stromu. Je-li při tomto vzdávání se nalezen boží duch a dojde-li k výlevu jeho kvalit do duše askety, pak dobro je větší toho zla, které kvalifikujete jako utrpení.

***133**

19. 3. 1974

Něco příjemnějšího: když jsem se sešel s p. Viktorou, řekl mi, co se mu stalo po Vánocích. Díval se prý na všelijaké papíry na svém stole, kde také ležela vánoční gratulace ode mne. Najednou prý ho napadlo: co to všechno proti tomu lístku? A já jsem mu řekl: temnota se protrhla. Následkem toho začal uvažovat: proč bych nemohl dělat mnicha zde, v domácnosti, místo abych hledal vhodnější podmínky? A tu Márova ruka pustila jeho srdce. Když

usedl ke svému cvičení, našel ve svých nohách radostivost, která se dostavuje znova a znova a již lze charakterizovat jako první buddhistický vnor.

***139**

1962

Buď mnichem! Staň se jím hned! Odciz se světu, jak to mnich musí učinit! Viz svět a jeho věci jako hnojivo, kterého se již pro štítivost nedotkneš! Musíš vědět, že jsi boží již proto, že ses rty dotkl Boha. A v tomto případě je hříchem dotýkat se světa!

To všechno, co jsem řekl, můžeš učinit. Tím spíše ano, že se tento postoj týká všeho mimo Tvou nynější ženu. S ní můžeš jít vstříc svému vlastnímu usmíření . . .

Varuji Tě však! Neopakuj někdejší chybu, kterou jsem našel v tom, že ses vždycky vzbouřil, když jsi dostal radu, která Ti nevyhovovala. Já totiž nemám zájem na tom přikazovat Ti něco. Jsou to zbytky starého přátelství, které se trhá, protože praskají pouta vytvářející mé bytí. V takovém případě má člověk sotva zájem na tom druhé poučovat s autoritou učitele. Může však z titulu přátelství říci, co vidí jako nezbytné.

Je tak málo těch, kteří plní vůli boží, a tak mnoho těch, kteří ji neplní. Nemůžeme vytýkat takové počínání těm, kdo žijí v propastech temnot ve smyslu duchovního osvětlení a zatmělosti. Ale musíme vytýkat všechno zlé těm, kdo byli zavedeni do svatyně Nauky a pak nekonali své povinnosti, i když bychom to museli vytýkat sami sobě. Právě tito lidé přiváděli na svět zlo, protože spojení se světem, když již je zalilo světlo boží, dávali toto světlo světu, který pak jeho pomocí budoval na zemi místa zločinu.

Ať to víš, nebo ne, je to pravda. Proto jsem byl vždy tak úzkostlivý, abych nebyl světský, i když jsem jako „otec rodiny“ musel setrvávat na zemi. Myslíš si, že k tomu je nutná síla. To jsem si

uvědomil, když jsem prostřednictvím realizace poznal, jaké povinnosti jsou takovými prožitky na mne vloženy. Neuvědomil-li sis to Ty, bylo to proto, že jsi šel s lehčím srdcem než já, ale to Tě odpovědnosti nezbavuje. Proto se zachyť teď. Staň se mnichem a číň pokání v tom smyslu, že jako Záhoř se vzdal svých zločinů a utíkal od nich, se Ty vzdáš světa a jeho požitků.

„K udržení těla je potrava a nikoli k potěšení“, tak nějak to říká buddhismus. A to je směrnice, již můžeš aplikovat na všechny ostatní okolnosti v životě. Budeš-li to činit, doufám, že uzíš někde někdy přátelskou tvář Tvého dosavadního přítele . . .

***144**

25. 7. 1973

Když jsem s Vámi mluvil o tom, že jste dosáhl něčeho vzácného, byl jsem už unaven tou věčnou žádostivostí mystiků, že mystické výsledky budou považovat za přiměřeně dobré jen za předpokladu, že k tomu dostanou ten ženu, onen dostatek piva, onen pytel peněz atd., podle osobních sklonů. Jenže mystické úsilí člověka vede k nic nedržení, nic nevlastnění, prostě zbavení se všeho. Proto je to pouze tupost bloudů, když usilují třeba o ženu pomocí nauky, která člověka všeho zbavuje. . . .

Nauka je k nic nedržení, nic nevlastnění, prostě k vyprázdnění se od žádostí smyslových věcí. Proto když chcete ukojení prostřednictvím ženy, pak se toho nesnažte dosáhnout mystickým úsilím, nýbrž třeba chozením do domů špatné pověsti. Jen to je totiž sobě přiměřené; v prázdnotě ducha žena neexistuje.

Je na Vás, abyste pochopil, jak k sobě věci patří a náleží. Necvičte, abyste získal pohlázení po hřbetě od sansárových jevů světa, nýbrž abyste se učinil prázdným všeho, tedy stavu bez ženy, peněz, chlácholíci a hladící nauky, nýbrž abyste zemřel světu ještě zaživa. Pak budete jednat rozumně a nikoli nerozumně jako dítě vybalené z peřinky.

Pro zbožné je pánbůh dárcem zmatených potěšení k sobě nepřislušných stavů. Ti lidé, jen když jsou tupí a hloupí, si v cukrlátku najdou utišení, konejšícího dudlíka. Rozumní lidé však, ti si srovnají, co k sobě přísluší a co nikoli, a podle toho volí jen věci splnitelné, za jejichž dosažení vyvozují příslušné úsilí.

Ti různí Lorberovci jsou vlastně ramenáři. Když nevěříte v jejich dudlíka, prohlásí Vás za odpadlíka. Tam tedy proto nic nenajdete. V pokoji, kde je člověk daleko od všeho světa, snad. Ovšem jen proto, že ani v osamělosti nedá nauce vše. Když dá, pak jistě najde. A bude šťasten, protože získá víc než toho dudlíka.

Kdybyste psal, nečekejte vždy odpověď. Lidé Vašeho typu mě už zabili. Nežiju tedy.

***148**

Bez data (1953?)

Jsou tři druhy obecné askeze: Askeze vedoucí k ctnostem nebo dobrotě ve sféře skutkové. Pak je tu askeze myšlenková a konečně askeze pocitová. Je-li prováděna první a nikoli obě druhé, pak je to askeze, která se dá někdy – a to zhusta – poznat jako askeze zvrácená. Askeze myšlenková musí vést k tomu, že člověk přestane vědět, kolik chyb a špatností je v druhých. Třetí druh askeze musí vyústit v tom, že se člověk neodváží *soudit*, zda špatné je špatným a dobré dobrým. Na vrcholu pak této se člověk musí stát dobrým a pokojným člověkem . . .

To jsou tři druhy askeze, které v provádění představují tvrdý boj s osobností, a ventilem „zabíjeného draka“ může být – vím – hledisko, že pro spásný život může být jen uskutečňování tohoto trojího tlaku na osobnost, zatěžkanou nevědomostí. Nezabije-li člověk současně toto hledisko, pak tento ventil je dosti ventilem, aby se jím mohla vymanovat osobnost a projevovat se jinak než požitkářstvím, nespásonosným myšlením a všemožnými duševními stavy.

Pověděl jsem, že tyto tři druhy obecné askeze představují tvrdý boj s osobností, boj, v němž se mohou tvořit ventily, aby se osobnost mohla jinak nebo i stejně znovu manifestovat. Z toho důvodu pro subtilně prohlédající může být tato trojjevná askeze považována za problematickou v jejím spásonosném smyslu. Nalezla se tudíž askeze další, těmto snad alespoň v dnešních dobách z jistých důvodů nadřazená: askeze vědomí.

Kdyby někdo, žije podle představ tvrdých asketiků všelijak, dovedl jednoduše a prostě vylučovat ze svého vědomí věci nespásné a udržovat v něm věci spásné, pak by jednoho dne mohl poznat, že takřka bez boje dosáhl toho, co se marně snažilo i po delší dobu dosáhnout množství tvrdých asketiků. Neboť ani v umravňování skutkovém, myšlenkovém a pocitovém nemůže a nesmí jít o nic jiného než o výměnu náplně vědomí. Nemůže-li se tak stát, pak tvrdá askeze může být pouze kejklířským mámením davu s *umravením*. . . .

Tak tedy problém je složitější, než se zdá na prvý pohled. A že Vám dělá potíže, to usuzuji z toho, že měřítkem kvality pro člověka (ať duchovní, ať mravní) je Vám prostý čin. Zapomínáte snad, že za prostým činem je velice mnoho důležitých činitelů, jež mohou vést k takovým paradoxům, že dobrý světec po snědení dvou obědů může žádat na bohu, aby učinil zázrak rozestoupení vod, protože nic nejedl.

***151**

11. 1. 1968

Volil jsem kdysi pro Tebe cestu askeze, jak to odpovídalo poměrům, v nichž jsi žil. Ale askeze se nedá dělat s rázným odvrácením celé pozornosti od druhého pohlaví, protože člověk má pak co dělat s tužbami, které stupňují duševní napětí často až k neúnosné míře. Tato situace se pak ještě zhoršuje, když člověk nezasáhne do stravování – nejí málo a nevydatnou stravu, což ovšem musí sám

sledovat, aby dobře zjistil zesilování nebo zeslabování vitality. Snad se pamatuješ, když jsem byl kdysi u Vás na nějaké jídlo, poznamenal jsem ihned, že když se takto stravuješ, pak to s jógou nemůže jít. Ale to je detail. V hlavní linii se nedostatečná askeze projevila v zatemňujícím napětí, které se vyvíjelo tak, že jsem už mohl počítat pouze s dvojí možností: buď aby ses oženil, nebo upadl do šílenství. Já sám jsem usoudil, že než abys vstoupil do „nerovného“ manželství, bude lépe, když zešílíš.

Pak se . . . objevila Tvoje nynější manželka. Hned jsem reagoval na to, že tato partie bude pro Tebe dobrá; nezjistil jsem, že by Ti kdy dělala ve Tvém duchovním úsilí překážky, jak se to běžně stává. Průběh dalších věcí jsi řídil sám. . . .

Jestliže někdo, komu se otevřela cesta do světa vykoupení, padne na této cestě nikoli ze zlé vůle, nýbrž proto, že nepochopil, a proto nesplnil nezbytné podmínky, může pak vstoupit s dosti dobrými vyhlídkami na nižší cestu, která je konkrétně obsažena v tom, že přijme na něho spadlou tíhu všedního života a s klidnou důvěrou svěřuje své těžkosti Bohu asi tak jako příteli, který může, když chce, pomoci nebo dokonce pomoci musí pro důvěru, kterou mu zkoušený věnuje.

Toto je Tvá bhakti. Cesta malých lidí, služebníků božích, kteří se stávají velikými úměrně k dětské důvěřivosti a oddanosti Bohu. Ale co Ti mám říci? Cesta „velkých“ je zdání. Jestliže člověk „bez pout“ nedokáže stát před Nejvyšším jako člověk nejnepatrnější, stane se podle nějakého textu bláznem, který vylezl na věž a tam jen sama sebe vidí.

Máš tedy cestu otevřenu. Nechoď po ní nedokonale jako po cestě dřívější. Buď na ní „celým člověkem“, člověkem, který nekouká po skulinkách, aby si cestu zkrátil; to by se podobalo Tvé askezi, při níž jsi neodvracel mysl od věcí pro asketu nedovolených, nebo prostě askezi s myšlenkami na děvčata. Když se takového omylu nedopustíš, čeká Tě úspěch.

***156**

16. 5. 1972

Když Buddha po vystupňované askezi začal uvažovat o tom, že to takto asi dál nepůjde, napadlo ho, zda by správnou cestou k nabytí poznání nebylo rozvíjení onoho dobrého stavu, v němž se nacházel, když byl ještě doma u svého otce na zahradě, vzdálen všech tužeb, chťičů atd. Pak už celkem rychle rozvinul buddhistické vnory.

To tedy bylo až po vyvrcholení jeho askeze, která v něm zanechala ono odvrácení smyslů od světa. To bylo příčinou, že dobré stavy související s vnory ho nestrhly z cesty hledání na cestu prožívání. A jako jeho askeze byla příčinou jeho dřívějších strastí, tak bývá strastí i sporadické úsilí našich mystiků, jež dnes napadá postavit se tendencím své vlastní bytosti na odpor, kdežto zítra už zase podléhají jejím impulsům.

***163**

8. 12. 1963

Až se mu bude už zdát, že chytil Boha, pak může být jist, že chytil satana. To vím dobře. On totiž není z těch, kteří si oblibují tvrdou práci na přeměně sebe sama. I askeze tu totiž může oblažovat, když člověku ze složitých vnitřních důvodů vyhovuje. A tak se stává, že jeden je šťastný, když jí a pije až do němoty, druhý, když někoho mučí tak, až ho donutí k výpotkům smrdícím hrůzou, a třetí, když „askezuje“, až mu jeho kůže chrástí na holé kostře. To všechno je dejme tomu věc osobního vkusu, ale nikoli zdravého Duchem osvíceného rozumu.

***165**

1969

Kdo jde životem a nikoli úsilím založeným na pochybných teoriích, vidí život a nikoli literu, případně špatně pochopenou. Ostatně dokonalosti musí být dosaženo v životě a nikoli kdesi mimo život v oblasti osobně sympatických teorií, příkazujících případně nezlobit se a jíst hlávky syrového zelí. Ano! Kdyby člověk jedl hlávky syrového zelí pouze proto, že má nesmírný soucit se vším, co žije – a dokonce pouze proto – jistě by to bylo správné. Ale přes všechno to není mystika aspirující na dokonalost nebo na dosažení spásy, nýbrž pouze ctnostný život aspirující na rozmnožení dobra na zemi.

Toto uvažování však není pro předpojaté, nýbrž pouze pro moudré. Předpojatí se vždy řídí pouze svými libůstkami, třeba i v podobě sebetrýznění.

***167**

19. 3. 1974

Tak kdybyste mi chtěla udělat radost – tuším, že jste se i o tom zmínila – pak bych ji měl z toho, kdybyste mi mohla ohlásit, že jste zcela zvítězila nad popudy z nitra, jež pak provokují mysl, aby předla nějaké myšlenkové tkanivo. Bylo by dobré, kdybyste se mohla pochválit, že Vaše mysl, zcela vzdálená akceptovat niterné popudy, dlí v pokoji a naprosté nečinnosti.

21. 5. 1971

Nemáte mít nikoho a nic. To se jistě zdá odtažitě od mystických zájmů obvykle chápaných, ale ve skutečnosti mystický život není nadstavbou běžného života, nýbrž životním stylem. Proto se do něho nelze dostat tzv. mystickými cvičeními, tím méně pak různými formami duševní pasivity, jíž se lidé dostávají k rozličným vjemům, nesprávně považovaným za nadlidské duševní a duchovní schopnosti. Tyto schopnosti, tak jako se rozvíjejí prohlubováním pasivity, zase zanikají rozvojem duševní aktivity. Z psychologického hlediska je tedy taková cesta k jejich rozvinutí nesprávná.

Nemáte mít nikoho a nic. To je osamocení, jež Vás má především připravit o duševní klid, jenž netryská z překonání sama sebe v činnosti, nýbrž z celkem nezdravého klidu organismu. Nemít nikoho a nic má tento nezdravý klid narušit; pozornost, aby člověk ani neuvědoměle nikoho a nic neměl, pečlivé dbání na opravdové osamocení, má člověka uvést do sebe, učinit jej soustředěným, aby se klid organismu narušil a člověk se mohl poznávat a objevovat v sobě i potenciální hodnoty, dřímající sklony a vše utajené, jež tam číhá na vhodnou příležitost a dobu, aby to pak člověka potrápilo nebo i strhlo z cesty dobra a světla.

Zamítněte se vší rozhodností představu, že mystický cíl je skryt kdesi v prohloubení životního stylu, jímž se člověk dostává k zdánlivé jasnovidnosti a jasnocitu. Neznám nikoho, kdo touto „cestou“ šel, že by dosáhl i jen malého výsledku, jaký se musí dosáhnout na hodnotné mystické cestě. Zpravidla to skončilo v nelogických vizích, jež lidi nejen poplašily, nýbrž jim ještě navíc natropily škody.

Je-li někdo obdařen organismem v oboru smyslných tužeb neagresivním, pak to není rovnováha, nýbrž tamas, zatemnění. V takovém případě se musí organismus rozrušit duševním napětím, jež vyplývá z adekvátního typu askeze. Máte nemít nikoho a nic. To je Vaše askeze. Pokud ovšem budete dbát na to, aby takové osamocení prožívala celá bytost a nestalo se to pouze uznávaným

a vyznávaným heslem. V tom případě člověk snad vyznává teorii, ale v praxi nepostoupí ani o krok. Myslete tedy na sebepřetváření, na transformaci bytí, na to, aby mysl Vaše nebyla u nikoho a u ničeho.

***186**

24. 2. 1970

Trápení je soukromá věc člověka. Když se odpočítá neukojená touha, je často po trápení. Ale člověk trápením fascinovaný se domnívá, že když někdo jeho trápení neuznává nebo zahlazuje, že je to člověk hloupý a necitelný. Ale to je blud chvíle trápení. To lze konstatovat. Ale z jiné polohy: nevede neukojená touha někdy do trápení ještě většího? Vysněný princ může být někým jiným než skutečný člověk. Poznal jsem často, že dejme tomu pánbůh chce člověka uchránit trápení, a proto jeho přání neuspokojuje; člověk někdy tomu pánu bohu nerozumí, a tak své přání realizuje nerozumně a výsledkem je veliké trápení. A pak je tu ještě něco jiného:

Kdysi jsem dosáhl realizace. Protože jsem pracoval pořádně, začalo to tím, že jsem byl vypalován nebeským ohněm. Protože ve mně byly „věci hořlavé“, trpěl jsem tím nevýslovně. Tak, že jsem měl dojem, že jsem děsným způsobem vyhlazován ze života.

V takovém případě člověk sebe lituje. Kruté bolesti nutí člověka křičet nebo alespoň volat na lidi kolem, aby ho zachránili. Měl jsem však už něco za sebou, a tak, když to bylo tak strašné, náhle jsem pochopil a vůči sobě zatvrdl. Začal jsem své bytosti připomínat: „Tak běž na náměstí a vykřikuj svou bolest a uvidíš, s čím se potkáš.“ Věděl jsem dobře: buď s výsměchem, nebo s nepochopením, což bylo pro mne stejné. A tak jsem si nechal bolesti pro sebe a tím jsem začal být schopen dívat se kolem sebe optimističtěji. A protože jsem v tomto dívání se setrval, vyvinulo se ve mně pochopení. A toto pochopení mne trápení zbavilo. Což by Vaše dcera nemohla provést něco podobného? Nemohla by se snažit podívat se na své

trápení z „pravého zorného úhlu“: že jde o záležitosti hormonální spíš než jiné a že vrozený pud ji chce vehnat tam, kam chce buď sám pánbůh nebo osud jí cestu zatarasit?

Člověk se musí naučit být spokojen bez toho, co si vymýšlí jako věci žádoucí, bez nichž nelze žít. Má se vnutit do této spokojenosti a později uvidí, že tím utekl trápení a propracoval se k spokojenosti. Ale to chce práci. Nechť ji tedy tomu dá.

***194**

23. 9. 1952

Snažíš-li se svou askezí potírat normální projevy životnosti, může se z ní vyvinout askeze nespásná. To se stává zjevným dosti zhusta. Neboť některý člověk, jenž se domnívá, že ten který projev životnosti není dobrý z hlediska mravnosti, klade mu hráz svou vůlí a snaží se jej zlikvidovat. Nedovede-li však posoudit problém života osobnosti zcela objektivně, pak odstraňuje nemravnost nebo nevhodnost povahovou jen tak, že jí otevře jiné, rovněž nevhodné ventily.

U světských lidí je např. velmi zřejmé, že potlačování vášní nebo životního pudu přechází v napětí, které může chtíče zmohtnut, nebo jindy zase, když se byl člověk dobře vychoval, stal se člověkem slabým, neodolným, nepraktickým; v dalším sledu pak mátohou, stínem, který je hříčkou ve vlivech silných. U asketů pak, kteří nedopouštějí, aby potlačováním transformovaný životní pud se stal obměněným chapadlem světského, může dojít k vývinu nějakých neobvyklých sil a tu nechtěně se asketa stává mrzákem s polámanými údy svého vnitřního těla – pak se často vleče světem, mávaje laternou magicou před očima nevědomců a udivuje je tak. A výsledek? Nový zrod sebevědomí, kterým na sebe uvaluje nevědomost a všechnu bídu s ní spojenou.

Nezdá se mi, že bys byl chráněn před popisovanými nebezpečími, kdybys mínil vyvést svou askezi k nějakému Tebou zmiño-

vanému vyvrcholení. Ale já Ti nevěřím. Víím, že ve chvíli, kdy by se tato Tvá askeze stávala „trápením životních sil těla“, dostaneš pokyn nepokračovat v ní. A tu budeš před očima druhých měnit cesty a směr. To ovšem není dobré.

Problém askeze je tedy hluboký a světskému člověku ho lze těžko vyřešit. Askeze se stává spásnou, když se člověku podaří opustit všechnen svět, aniž by si zlámal údy, a přece se zušlechtil. Jak to učinit? Když v horoucí touze chopí se člověk božského, naplní jím všechno své vědomí a takto naplněným vědomím je učiní nepřístupným světskému. Dlouhá to cesta, která vylučuje akce z vlastní vůle až k vlastní škodě: askeze může být prováděna jen potud, pokud jitří božské vzněty a nepřivodí dmychání pudového napětí až na stupeň, kde člověk nemůže myslit na velebnost kosmického Všeducha, nýbrž jen na to, co si byl askezi v sobě rozpoutal.

Co jediné a jako bezprostřední se ve tvrdé askezi může zdát jako dobré, je to, že člověk může obdivovat sebe sama a svou vlastní sílu. Proti tomu spásná askeze ukáže často člověku jeho nízkost a ubohost, neboť vidí, že ač se snaží vědomým naplňováním svého vědomí božskostí, přece se mu to božské neozývá v ústrety; bída a ubohost člověka tu stojí před jeho očima jako hrozivá skutečnost možného zatracení. Teprve potom, když si to byl člověk všechno uvědomil, teprve potom mu svítá, že mu je třeba chopit se mocně víry, že je božím dítětem, které, třeba kráčejić temnotou, pro svůj kontakt s Nejsvětějším bude *snad* spaseno pro svůj postoj. A tak pomalu se na této cestě pokory zrodí v člověku nová síla, která mu dá snadněji zapomínat na světské věci, a proto jeho vědomí s jeho božskou náplní se stane kvalitativně dynamičtějším a pro toto všechno se člověk konečně stane jóginem, který ví, co je Bůh, kde je Bůh, a pro toto své vědění jej bude schopen rychleji realizovat, aniž by byl v nebezpečí, že upadne pro omyl v užití prostředků.

9. 8. 1954

Nyní k Vašemu dopisu: nekráčíte cestou popření, nýbrž popírání. Tomu nutno rozumět jako askezi, která nesmí vrcholit ve zlomení bytosti, nýbrž v dokonalém usmíření. Světské zřetele v tomto případě nutno spatřovat i v přirozených reakcích na vjemy. Proto kdo vystupňoval askezi až k rušení přirozených reakcí na vjemy, poznává teprve z objektivního hlediska skutečnou povahu bytostných náklonností.

Vzhledem k tomuto problému svým úsilím uvádíte do klidu přirozenost, ale kdesi v hloubce bytosti mohou být jiné tendence. Ale tento stav je nutný, aby si člověk odpočal a mohl úspěšněji začít dílo, jež se uskutečňuje právě přes nebeské stavy.

Tím chci říci, že ať v počáteční fázi člověk zasáhne do přirozeného běhu věcí ve své bytosti jakkoli tvrdě, musí po hrubém utišení bytostných tendencí zavádět ve svou bytost síly duchovní, jež se na nejnižší úrovni jeví jako stavy pocitové, tedy stavy blaženosti, nadšení atd. Jinými slovy: když je bytost v nejhrubších projevech již umlčena, musí člověk začít s otevíráním se vůči Bohu, a to ve smyslu pocitových naladění, a za tohoto stavu musí dbát jen toho, aby se otevíral skutečně jen oblastem nadsvětským. Z toho hlediska má tedy cesta fáze od sebe zdánlivě odlišné. Nejprve by měl člověk zabít svou bytost tak, jak je, totiž vcelku, a mrtev již mysticky, má se začít pomalu opět otevírat tomu, co je božské, aby mohl prožít vysoké pocity; potom konečně smí, již v souhlasu s boží vůlí, popřít to, co se projevuje vztahy k něčemu.

Vězte, že ti, kdo by chtěli provést celé dílo tvrdým asketickým zásahem na místě, kde stojí jako člověk obecný, dosáhli by vždy jen toho, že dokonalé oproštění by pociťovali jako prolnuté chmurami a smutkem.

Zřeknutí musí být provázeno pocity nevyslovitelného štěstí. Úměrně odpoutání musí člověk cítit radostnost – v poměru, v jakém z něho padá svět, musí se dostavit pocit volnosti a radostného rozletu.

Tak tedy: zavřít se nejprve světu na deset pevných zámků. Za druhé se otevřít Bohu jakožto nejvyšším pocitovým stavům. Za třetí se zříci všeho jako člověk, který prožil všechny slasti, a proto ví, že ničeho lepšího již získat nemůže (v pocitovém životě), a proto chce v pokoji zakončit svůj život.

2. 9. 1954

Pochopili jste tedy docela správně. A skutečně záleží i na tom, chce-li člověk, když již pochopil, správně pochopení respektovat. Radím, aby je člověk respektoval. Pak získá poznání i sílu.

Pokud jde o asketické zásahy, je jen přirozené, že zasahuje-li se jimi do prožívání, zasahuje se především do prožívání neblahých, a tím, protože člověk žije dosud citově, se ocitne v prožívání radostnějším. A právě nad radostným prožíváním svítá světlo volnosti.

Kdo by se upoutal na dobré pocity, vznikající správnou askezí, jistě by brzy opět zapadl do lpění a tím do opětovného kolotoče prožívání nedobrých stavů. Ale chápe-li tyto dobré pocity jako přirozený výsledek askeze, a to jako výsledek dílčí, pak v dobrých již pocitech se vnitřně cele zaměří k stavům čistoty a světla; tím začne cestu likvidace osobitého citění a na této cestě se seznámí se stavy žití, neomezovaného osobitostí.

Dá to jistě dost práce, než člověk získá správnou orientaci na cestě správné askeze. Ať se člověk snaží jakkoli, nikdy po asketickém zásahu nesmí vzejít před očima člověka bezdechá prázdnota, nýbrž jen a jen radostnost, provázená pocity oproštění. „Nicota“ může vyhovovat toliko člověku, jenž si je vědom, že větších úspěchů, radostí atd. nemůže jako bytost dosáti. Pak snadno pohrdne životem a nalezne spokojenost v klidu nirvánského stavu. A tak to musí jít etapově.

18. 5. 1955

Kázeň, kterou jste podstoupili, je snad žhoucí, ale v každém případě je nezbytnou pro postup na Cestě. Neboť co jiného by člověk dal za důkaz dobré vůle vůči tomu Nejsvětějšímu, co hledá, kdyby tuto kázeň nepodstoupil? Dobrou myšlenku snad? Jaká by v tom případě byla její relativní síla? – Je-li bytnost nepoddajná ve své světskosti, je nezbytno uvrhnout ji do tísně, pocházející z vysoké kázně; dobrý člověk v této tísní volá vždy opravdově k Bohu a opravdové volání značí, že byly vyvolány vše překonávající tendence k vyššímu světu.

Toužili jste dostat se výše než běžný, světsky žijící člověk. Proto nezbylo, než abyste přinutili svou bytnost chtít to vyšší zřeknutím se nižšího. A já vím, že v tomto případě jste si až dosud počínali správně. Nejste přece plačícími askety, nýbrž lidmi, kteří se pomalu propracovávají ke konstruktivnímu poznání, že touhu po nejvyšším uskutečnění je nutno živit z masa a krve živočišné bytnosti. A tak stojíte před dobrým výsledkem, který bych spatřoval v tom, že na úkor nižších zřetelů budete se upínat k božskosti, která se tímto způsobem stává dosažitelnou.

OBSAH

Úvod	5
Áskeze	10
Bdělost	25
Cíle duchovních snah	35
City	50
Činnost	61
Manželství a rodina	75
Mravnost	109
Mystická cvičení	127
Nálada	153
Odosobnění	172
Pohlavnost	196
Pokyny jednotlivcům	218
Uvědomování si těla a koncentrace na nohy	259
Vstup na cestu	286
Životospráva	319
Charakteristiky adresátů	363

Květoslav Minařík

Praxe Přímé Stezky I

Vydavatelská řada PŘÍMÁ STEZKA

Svazek 15

Odpovědná redaktorka PhDr. Zora Šubrtová

Obálku navrhl Richard Bergant

Vydal CANOPUS, 2012

První vydání elektronicky v PDF

Zpracováno podle prvního knižního vydání z roku 2002

Stran 384

Tematická skupina 02

Sazbu zhotovil Zdeněk Wagner – *IceBearSoft*, Praha